

Ferdinand Ossendowski: Življenje in prigode male opice. (Dnevnik šimpanzke „Kaške“)

Kako sem odkril dnevnik „Kaške“.

Pisatelj sem. Mnogo potujem. Ko sem bil v Afriki, sem dobil od nekega prijatelja redek spomin. Bila je to — lepa mala opica, šimpanzka, po imenu »Kaška«.

Mala, ljubka stvarca se je tesno navezala na nas. Zelo smo jo vzljubili. Zabavala nas je s svojo veselostjo in razumljivostjo, ganila nas je s svojo vdano ljubeznijo. Razumela je vse, naučila se je čistosti in dobrih navad. Rada se je umivala trikrat na dan, veselila se je, če smo jo posadili v banjo, nikoli ni bila muhasta, pri mizi ni bila objestna in ni jemala najlepših kosov, čakala je lepo na svojo skledico s kašo in kompotom. Nič ni skrivala pred nami, pripravljena je bila, da nas brani z lastnimi prsi. Če je opazila, da smo z njo zadovoljni, sta njeni rjavi, pametni očesci plamteli od radosti in hvaležnosti.

Mala »Kaška« je imela v svojem življenju nenavadne doživljaje. Pripovedovala nam je o njih.

Vendar nismo mogli razumeti njenega regljanja in grgranja.

Opice lahko govoré. Toda težko je razumeti njihov govor. Poznajo le malo besed. Sicer pa se to menda samo ljudem tako dozdeva? Besede so si med seboj zelo podobne. Razlikujejo se samo v tem, da opice nekatere izgovarjajo po tiho, druge glasno, počasi ali hitro.

Težko, težko se je tega naučiti.

Na Dunaju je pred nekoliko leti živel neki profesor. Občeval je vedno z opicami in se je naučil njihovega govora.

Tudi mi smo že začeli razločevati posamezne besede naše »Kaške«.

Razumeli smo, da »O=O=O=O« pomeni vprašanje: »Kaj je to?« Kratki in pretrgani »o« je pomenil »kruh«; glasni »o=O« pa — banano.

Povedal sem že, da je doživela naša »Kaška« mnogo prigodb. O vseh teh pa smo izvedeli šele pozneje. Bilo je to tako:

Pišem rad po noči. Menim, da po noči najlaže molimo in pišemo knjige. Po noči umolkne poulični šum in ropot. Tišina objame mesto in dom. Mir leže na srce, ki hoče dobro storiti ljudem — odraslim, mladim in popolnoma malim. Pisatelj hoče vedno delati dobro s svojimi knjigami. Uči, svetuje, svari, slavi, gane ali zabava ljudi.

Torej pišem po noči. Kmalu sem opazil, da se naša »Kaška« budi, seda in praska na koščkih skorje nekake znake. Mislil sem, da je to kaka igrača. V kratkem sem doumel, da mala opica piše.

Naučil sem jo pisati s svinčnikom na papir.

Črtala je nekake znake. Tako čudno zavitih še nikdar nisem videl.

Nekoč nam je poreden deček ukradel malo opico.

Učeni gospod je pregledal lističe z znamenji naše „Kaške“.

Po dolgem potepanju se je »Kaška« zopet vrnila k nam. Prinesla je s seboj cel sveženj popisanih lističev.

Nekega dne je opica odšla od nas in se ni več povrnila. Črez eno leto sem našel v svoji pisalni mizi njeno »pisanje«. Dolgo nisem vedel, kaj bi z njim. Pa je prišel k meni znanec — zelo učen gospod.

On zna čitati napise na kamenih, na pergamentih, na starih poslopjih. Čita celo taka znamenja, ki so jih zapustila ljudstva, ki danes več ne žive na zemlji. Zelo starodavne napise, morda izza treh tisoč ali še več let...

Ta učen gospod je pregledal lističe z znamenji naše »Kaške«, si pogladil modro čelo in dejal: »To je zanimivo!« — Nato je vzel lističe, koščke skorje in odšel.

Pred kratkim mi je vrnil vse s pismom, v katerem mi piše:

»Pošiljam Ti, dragi prijatelj, ‚Dnevnik Kaške‘. Razrešil sem ta znamenja, načeckana z nerodno ročico šimpanzke, in jih prevedel na naš jezik. Zelo zanimivo pripoveduje.«

Ne da bi kaj izpreminjal, ponatiskujem dnevnik male »Kaške« o njenem življenju, o doživljajih, utisih in mislih.

Moji bravci naj razumejo, da imajo tudi živali srce, razum in pamet. Ne imejte jih v suženjstvu, ne bijte jih, ne delajte jim krivice! Pomislite, da morda vsaka izmed njih zapusti svoj dnevnik, vpraskan na deski poda, v ometu na steni, v kamenu na polju ali na skorji drevesa v gozdu.

Žalostno bi bilo za nas, če bi živalce mislile, da smo ljudje okrutni in zlobni, da nimamo srca.

Prvi del.

RODNO GNEZDO.

Prvi dan.

Atek mi je povedal, da zdaj že znam pisati. Ko je mamica to slišala, se je razjokala. Ne razumem zakaj. Odrasli šimpanzi me večkrat občudujejo. Delajo in govoré včasih zelo čudne stvari... Zakaj neki imenujejo atka Rru, a mamico Lo=Lo? Tudi ne razumem, zakaj vsi kriče name Ket? Mislim, da odrasli vedo, kaj delajo... Mamica tudi vé. Ves dan dela... Lepša, čisti in ureja našo kočico... Šimpanski rod stanuje v gnezdih. Spletajo jih iz suhih vej, izlagajo s travo in s puhom orehov. Orehi padajo z dreves in glasno pokajo. Na zemlji torej ostaja mnogo belega puha. Jaz imam mehko postlano s puhom. Ležim in vidim nad seboj streho. Starši so jo napravili iz vej in kosov skorje. Vse strehe so zataknjene s travo in listjem. Naše kočice skrivamo na vrhovih najvišjih dreves. Od spodaj jih nihče ne uzre.

Drugi dan.

Mamica je danes ves dan prebirala koreninice. Skriva jih v dupline. Jaz ne maram teh koreninic! Grenke so. Veselim se in kličem: »Ah! ah! ah!«, kadar prinese atek iz džungle sladke banane in palmove orehe. Vendar najokusnejša je velika, rumena, sladka »papaja«.¹ Dobri so tudi manganovi sadeži in kokosovi orehi. Škoda vendar, da moramo piti vodo! Strašno je to... Dvakrat dnevno hodimo na napajališče. Ko se solnce dviga iznad džungle, nas bude stražarji — brambovci.

Brambovce imenujemo odrasle, močne samce. Ob svitu splezamo na najvišje veje.

Z veselimi vzkliki pozdravljamo solnce. Pozneje hodimo v celih trumah k vodi.

¹ Melone, ki raste na drevesu Papaya carica.